

ทำความเข้าใจกับดัชนีความพร้อมสู่นาคตสีเขียว

ธันธร มหาพรประจักษ์

ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตั้งแต่ข้อตกลงปารีสบังคับใช้ในปี 2559 กว่า 120 ประเทศได้ให้คำมั่นสัญญาที่จะบรรลุเป้าหมายการปล่อยคาร์บอนสุทธิเป็นศูนย์ตามกรอบอนุสัญญาสหประชาชาติ แต่ความคืบหน้าของแต่ละประเทศในเรื่องนี้ยังแตกต่างกัน สถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (MIT) ของสหรัฐฯ จึงได้จัดทำ “ดัชนีอนาคตสีเขียว” (the Green Future Index) ตั้งแต่ปี 2564 เพื่อเปรียบเทียบความก้าวหน้าและความมุ่งมั่นของประเทศต่างๆ ในการก้าวเข้าไปสู่นาคตสีเขียว ด้วยการลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ บางขุนพรหมชวนคิดในวันนี้จึงขอนำดัชนีนี้มาเล่าให้ท่านผู้อ่านค่ะ

ดัชนีอนาคตสีเขียว เป็นดัชนีที่วิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พลังงานสีเขียว และเทคโนโลยีที่ช่วยลดคาร์บอนฯ โดยวัดประเทศกว่า 76 แห่ง จากปัจจัย 5 ด้าน *ด้านแรก* การปล่อยคาร์บอนฯ โดยดูจากการปล่อยคาร์บอนฯ ทั้งหมดและพัฒนาการของการปล่อยคาร์บอนฯ ในภาคขนส่ง อุตสาหกรรม และเกษตรกรรม *ด้านที่สอง* การปรับเปลี่ยนด้านพลังงาน ทั้งการมีส่วนร่วมและการใช้พลังงานหมุนเวียน ซึ่งงานวิจัยพบว่า การใช้พลังงานจากแหล่งต่าง ๆ ในภาคอุตสาหกรรม ก่อสร้าง และขนส่งมีส่วนทำให้เกิดมลพิษทั่วโลกมากกว่า 70% การปรับเปลี่ยนไปใช้พลังงานหมุนเวียนเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายการลดการปล่อยคาร์บอนฯ ได้ *ด้านที่สาม* สังคมสีเขียว เป็นตัวชี้วัดที่ครอบคลุมหลายด้าน อาทิ พื้นที่ป่าไม้สุทธิ การรีไซเคิล การพัฒนาอาคารสีเขียว การบริโภคผลิตภัณฑ์จากสัตว์ *ด้านที่สี่* นวัตกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยวัดจากจำนวนสิทธิบัตรสีเขียว การลงทุนในพลังงานสะอาด และการลงทุนด้านเทคโนโลยีอาหาร *ด้านสุดท้าย* นโยบายด้านสภาพภูมิอากาศ ดูจากความมุ่งมั่นของนโยบายด้านสภาพอากาศ อาทิ การสนับสนุนทางการเงินแก่ธุรกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายนี้ การเกษตรแบบยั่งยืน และการใช้มาตรการต่าง ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การจัดอันดับครั้งล่าสุดในปีนี้ ยุโรปยังคงเป็นผู้นำในด้านความพร้อมสู่นาคตสีเขียว เห็นได้จากใน 20 อันดับแรกประกอบด้วยประเทศในยุโรปถึง 16 ประเทศ **ไอซ์แลนด์อยู่ในอันดับหนึ่งในการจัดอันดับดัชนีอนาคตสีเขียว** โดยตั้งเป้าที่จะลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนฯ สุทธิให้เป็นศูนย์ให้ภายในปี 2583 และเป็นประเทศอันดับต้น ๆ ที่ผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนได้มากกว่าที่ใช้ไป อันดับสองคือ เดนมาร์ก ซึ่งรัฐบาลมีมติหยุดการออกใบอนุญาตสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติใหม่ เพื่อเลิกกิจการที่เกี่ยวข้องกับเชื้อเพลิงฟอสซิลภายในปี 2593 สำหรับประเทศนอกยุโรป เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ติโดยูไน 20 อันดับแรกจากการมีทรัพย์สินทางปัญญาที่เป็นมิตรต่อ

สิ่งแวดล้อม เช่น มีสิทธิบัตรสีเขียวจำนวนมาก และมีความก้าวหน้าในการเปลี่ยนไปใช้พลังงานสะอาด ในอันดับกลาง ๆ หลายประเทศมีความคืบหน้าด้านนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จีน ที่กว่า 50% ของการซื้อรถยนต์ไฟฟ้าทั่วโลกในปี 2564 มาจากจีน สำหรับภูมิภาคอาเซียน สิงคโปร์อยู่อันดับสูงสุดที่อันดับ 29 และอยู่ในกลุ่มประเทศที่กำลังก้าวเข้าสู่การพัฒนาพื้นที่สีเขียวในอนาคต สำหรับไทย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม (อันดับ 48 53 และ 56) อยู่ในกลุ่มที่การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้า ขณะที่มาเลเซีย และอินโดนีเซีย (อันดับ 65 และ 70) อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีนโยบายสภาพภูมิอากาศที่ล่าช้าหรือไม่มีนโยบายสภาพอากาศ เพราะมีแผนฟื้นฟูจากโควิด-19 ที่สนับสนุนอุตสาหกรรมแบบเดิม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อนโยบายที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

แม้หลายประเทศจะเตรียมความพร้อมเข้าสู่อนาคตสีเขียว แต่ยังคงมีความท้าทายอยู่มาก โดยรายงานฉบับนี้เตือนว่า ความไม่แน่นอนจากโควิด-19 ที่ยังมีต่อเนื่อง ยังคงทำให้หลายประเทศหันกลับไปสู่พฤติกรรมการใช้คาร์บอนแบบเดิมเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมถึงความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครนคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อความพยายามเพื่อความยั่งยืนของประเทศต่างๆ ทั่วโลกเช่นกัน

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคลซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับข้อคิดเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย